

Erityisäitiysraha

Sisältö

- Erityisäitiysrahan tarkoitus
- Lainsäädäntö
- Työterveyshuollon tehtävät
- Äidin tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttavat tekijät
- Esimerkkejä altisteista
- Yleiset edellytykset ja hakeminen
- Lääkärinlausunto
- Esimerkkejä työaloista ja ammanteista
- Tilastotietoa
- Neuvontapalvelut ja tiedon lähteitä

Erityisäitiysrahan tarkoitus

- Erityisäitiysrahan tarkoitus on turvata raskaana olevan naisen toimeentuloa ja korvata ansionmenetystä, jos hän joutuu jäämään pois työstään sen takia, että työtehtäviin tai työoloihin liittyvä **kemiallinen aine, säteily tai tarttuva tauti** tai muu vastaava seikka **vaarantaa hänen tai sikiön terveyttä**.

Erityisäitiysrahaa koskeva keskeinen lainsäädäntö

Erityisäitiysrahaa koskevat säädökset:

- Sairausvakuutuslaki 1224/2004
- Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta 1335/2004

Muu asiaan liittyvä lainsäädäntö:

- Työsopimuslaki 55/2001
- Työturvallisuuslaki 738/2002
- Valtioneuvoston asetus lisääntymisterveydelle vaaraa aiheuttavista tekijöistä (603/2015)

Sairausvakuutuslaki ja asetus

- **Sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvun 4 §:**

Raskaana olevalla naisella, joka on ansiotyössä tai omassa työssä, on oikeus erityisäitiysrahaan, jos hänen työtehtäviinsä tai työoloihinsa liittyvä kemiallinen aine, säteily tai tarttuva tauti taikka muu vastaava seikka vaarantaa hänen tai sikiön terveyden.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, milloin vakuutetun työtehtävien tai työpaikan olosuhteiden voidaan arvioida vaarantavan vakuutetun tai sikiön terveyden edellä mainituissa tilanteissa.

- Sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1335/2004) 1 §:ssä on lueteltu vaaratekijät, jotka oikeuttavat erityisäitiysrahaan.

- **Työsopimuslaki**

- 2 luvun 3 §:

Työnantajan on huolehdittava työturvallisuudesta työntekijän suojelemiseksi tapaturmilta ja terveydellisiltä vaaroilta niin kuin työturvallisuuslaissa säädetään.

Jos raskaana olevan työntekijän työtehtävät tai työolot vaarantavat hänen tai sikiön terveyden eikä työssä tai työoloissa olevaa vaaratekijää voida poistaa, työntekijä on pyrittävä raskauden ajaksi siirtämään muihin, hänen työkykynsä ja ammattitaitonsa huomioon ottaen sopiviin tehtäviin.

- 4 luvun 1 §:

Työntekijällä on oikeus saada vapaaksi työstä sairausvakuutuslaissa tarkoitetut äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet.

- **Työturvallisuuslaki**

- 10§: Työnantajan on työoloista aiheutuvia vaaratekijöitä arvioitaessa otettava huomioon mahdollinen lisääntymisterveydelle aiheutuva vaara.
- 11§: Jos työstä tai työolosuhteista saattaa aiheutua raskaana olevalle työntekijälle tai sikiölle erityistä vaaraa eikä vaaratekijää voida poistaa, on työnantajan pyrittävä siirtämään työntekijä raskauden ajaksi muihin tälle sopiviin työtehtäviin.

Työterveyshuollon tehtävät

- Raskaana olevalle tai sikiölle vaaraa aiheuttavien tekijöiden arviointi työolojen suunnittelun ja työpaikkaselvityksen yhteydessä
- Haitallisten altisteiden ja työtehtävien tunnistaminen ja altistumisen määrällinen selvittäminen (tarv. työhygieenisia mittauksia, biologisia altistusmittauksia)
- Vaaran arviointi lääketieteellisen tiedon sekä altistumisen voimakkuuden, jaksoittaisuuden ja vaikutusajan perusteella
- Vaarasta tiedottaminen työnantajalle ja työntekijöille, ehdotusten tekeminen vaaran poistamiseksi tai siltä suojautumiseksi
- Erityisäitiysvapaan tarpeen arviointi
- Lausunnon tekeminen erityisäitiysrahan hakemista varten

Äidin tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttavat tekijät 1/4

- Vaaratekijät on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta.
- **Kemialliset aineet**
 - Anestesiakaasu
 - Lyijy tai lyijy-yhdiste
 - Elohopea tai elohopeayhdiste
 - Solunsalpaaja
 - Hiilimonoksidi
 - Äidin tai sikiön terveydelle vaaralliseksi arvioitu torjunta-aine
 - Äidin tai sikiön terveydelle vaaralliseksi arvioitu orgaaninen liuotinaine
 - Lisääntymiselle vaaralliseksi, syöpää aiheuttavaksi tai perimää vaurioittavaksi luokiteltu varoituslausekkeella (R-/H-lauseke) varustettu aine (ks. tarkemmin dia 10)
 - Ympäristön tupakansavu

Äidin tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttavat tekijät 2/4

- Lisääntymisterveydelle vaaralliset, syöpää aiheuttavat tai perimää vaurioittavat vaaralausekkeet
- Aikaisemmin R-lausekkeilla varustetut aineet ovat muuttuneet 1.12.2010 alkaen REACH-asetuksen myötä H-lausekkeilla varustetuiksi aineiksi
 - H340 (R46) saattaa aiheuttaa perimävaurioita
 - H341 (R68) epäillään aiheuttavan perimävaurioita
 - H350 (R45, R49) saattaa aiheuttaa syöpää
 - H351 (R40) epäillään aiheuttavan syöpää
 - H360 (R61) saattaa heikentää hedelmällisyyttä tai vaurioittaa sikiötä
 - H361 (R63) epäillään heikentävän hedelmällisyyttä tai vaurioittavan sikiötä

Äidin tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttavat tekijät 3/4

- Ionisoiva **säteily**, radionuklidit
- **Tarttuvat taudit**
 - toksoplasmoosi
 - listerioosi
 - vihurirokko
 - herpes
 - vesirokko
 - parvorokko
 - hepatiitti B ja C
 - sytomegalotulehdus
 - HIV-infektio
 - muut näihin verrattavat taudit

Muut tekijät

- Maanalainen kaivostyö
- Paineistetuissa tiloissa työskentely
- Vedenalainen sukeltaminen

Työhön liittyvät tekijät, jotka **eivät** oikeuta erityisäitiysrahaan

- Valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä vaaratekijöitä eivät ole esim.:
 - työn fyysinen raskaus, tapaturmariski tai väkivallan uhka
 - melu tai tärinä
 - epäsäännöllinen työaika tai yötyö
 - hankalat työasennot.

- Altiste: **Hiilimonoksidi eli häkä**
- Altistuminen: rauta- ja teräsvalimot, hitsaustyö, savustamot ja tilat, joissa polttomoottorien pakokaasuja (varastot, autokorjaamot)
- Altistumisen arviointi:
 - koko työpäivän kestävän altistumisen ei tule raskauden aikana ylittää 9 ppm (10 mg/m³)
 - hemoglobiinin häkähemoglobiinin arvon ei tule ylittää 0,020 häkäaltistumisessa, 0,015 dikloorimetaanialtistumisessa
- Erityisäitiysraha: pienissä suljetuissa tiloissa työskennellessä voi olla oikeus erityisäitiysrahaan

- **Altiste: Orgaaninen liuotin**
- Altistuminen: maalaus- ja lakkaustyöt, maalinpuhdistustyö, autonpesu liuotinainepesulla, kemiallinen pesu, kenkä- ja puusepänteollisuuden liimaustyö, lujitemuovityö, silkkipaino, lattian vahaustyö
- **Sikiölle vaarallisille tai mahdollisesti sikiölle vaarallisille liuottimille** ei tule altistua raskauden aikana
 - Erityisäitiysraha: myönnetään
- **Syöpävaarallisille tai mahdollisesti syöpävaarallisille liuottimille** ei tule altistua raskauden aikana
 - esim. bentseeni, trikloorietyleeni, tetrakloorietyleeni, kloroformi, metyleenikloridi, hiilitetrakloridi, 1,1,2,2-tetrakloorietaani
 - Erityisäitiysraha: myönnetään
- **Muut liuottimet:** altistuminen merkityksetöntä, jos pitoisuus
 - työilmassa <10 % haitalliseksi tunnetusta pitoisuudesta (HTP)
 - biologisessa näytteessä < 10 % altistuneiden viiterajasta
 - Erityisäitiysraha: arvioidaan työolosuhdekuvauksen perusteella

- Altiste: **Tolueeni**
- Altistuminen: silkkipainotyö, metallien ruiskumaalaus, kumiliimaus
- Altistumisen arviointi:
 - ilmapitoisuus (8h) ei saa ylittää 2,6 ppm (10 mg/m³)
 - veren tolueenipitoisuus ei yli raja-arvon 50 nmol/l
 - tolueenille selvästi altistavat työt eivät sovi raskaana oleville
- Erityisäitiysraha: arvioidaan altistumisen perusteella

Ympäristön tupakansavu

- Altiste: **tupakansavu**
- Altistuminen: vankeinhoito, kotipalvelu, mielenterveys- ja päihdepalvelut, kansainvälinen laivaliikenne
- Erityisäitiysraha: myöntäminen tulee kyseeseen, jos tupakansavun välttäminen ei ole mahdollista työjärjestelyin

- Altiste: **Kosminen säteily**
- Altistuminen: lentohenkilöstö
- Altistumisen arviointi: Kosmisen säteilyn ylin sallittu annos raskaana olevalle on 1 mS (milliSievert). Tämä ylittyy keskimäärin 16 – 20 raskausviikon kuluessa, jos lennetään yli 8 km korkeudessa.
- Erityisäitiysraha:
 - lentohenkilöstö siirretään yleisen käytännön mukaisesti maapalveluun 16. raskausviikon kuluessa
 - myöntäminen tulee kyseeseen, jos maapalvelun järjestäminen ei ole mahdollista (esim. vuokratyötä välittävät yritykset ja pienet yritykset).

- Altiste: **Toksoplasmoosi**
- Altistuminen: työt, joissa hoidetaan sairaita eläimiä tai, joissa on toksoplasmalle altistavia eläinkontakteja (suurten hyötyeläinten veriset toimenpiteet, esim. synnytyksessä avustaminen).
- Altistumisen arviointi:
 - tutkitaan vasta-aineet:
 - seronegatiivinen: riskitöiden välttäminen
 - seroposiivinen: ei rajoituksia
- Erityisäitiysraha: myöntäminen tulee kyseeseen, jos seronegatiivinen ja riskitekijöiden välttäminen ei ole mahdollista.

- Altiste: **HI-virus ja hepatiitti**
- Altistuminen: terveydenhuoltohenkilöstö, sairaankuljettaja, poliisi, vanginvartija
- Altistumiselta suojautuminen:
 - hepatiitti-rokotus riskiammateissa työskenteleville
 - tilanteiden ennakoiminen, oikeat työtavat ja suojautuminen ovat tärkeitä ennaltaehkäisyn kannalta
- Erityisäitiysraha: myöntäminen ei pääsääntöisesti tule kyseeseen

- Altiste: **Parvorokko**
- Altistuminen: opettajat, päiväkotien ja lastenosastojen henkilökunta
- Altistumisen arviointi:
 - tutkitaan vasta-aineet
 - seronegatiivinen (ja vastausten odotusaikana): suositellaan raskaana olevan siirtämistä päiväkotiin, jossa epidemiaa ei ole
 - => määräaikainen poissaolo riittää usein, infektiolääkärien suositus on noin 2 kk viimeisestä oireilevasta tapauksesta laskien
 - seropositiivinen: ei rajoituksia
- Erityisäitiysraha: myöntäminen tulee kyseeseen, jos siirtäminen altisteettomaan päiväkotiin ei ole mahdollista

- **Perusedellytyksenä aina, ettei vaaratekijää voida poistaa työolosuhteista eikä työntekijää voida siirtää muihin tehtäviin, joissa altistumista ei tapahdu.**
- **Työjärjestelyt ovat aina ensisijaisia.**
- Erityisäitiysrahaa voidaan myöntää vasta, jos muiden toimenpiteiden jälkeen jää ainoaksi mahdollisuudeksi työskentely sellaisissa olosuhteissa, joissa altistumista äidille tai sikiölle haitallisille tekijöille tapahtuu.

- Hakijalla oltava voimassa oleva työsuhde.
- Yrittäjällä oikeus samoin edellytyksin kuin työntekijällä.
- Hakijan tulee olla työkykyinen.
- Muusta syystä työstä poissa olevalla ei ole oikeutta erityisäitiysrahaan (esim. vuosilomalla tai sairauslomalla).

- Voidaan maksaa siihen saakka, kunnes äitiysrahakausi alkaa.
- Ei lyhennä varsinaista äitiys- ja vanhempainrahakautta.
- Voidaan maksaa myös yksittäisiltä päiviltä.
- Voidaan maksaa työnantajalle, jos työnantaja maksaa palkkaa erityisäitiysvapaan ajalta.
- Jos työolot saadaan turvallisiksi tai työsuhde päättyy, oikeus erityisäitiysrahaan päättyy.
- Oikeus erityisäitiysrahaan päättyy myös, jos henkilö aloittaa työskentelyn toisessa työssä eikä altistumista enää tapahdu.

Erityisäitiysrahan määrä

- Pääsääntöisesti erityisäitiysrahan suuruus määräytyy hakijan työtulojen mukaan samoin edellytyksin kuin sairauspäiväraha ja muut vanhempainpäivärahat.
- Lisätietoa erityisäitiysrahan määrästä Kelan verkkosivuilla (<http://www.kela.fi/lapsiperheet>).

- Erityisäitiysrahaa haetaan, kun erityisäitiysvapaan tarve on todettu tai takautuvasti 4 kuukauden kuluessa erityisäitiysrahakauden alkamisesta.
- Hakemuksen voi tehdä Kelan verkkoasiointipalvelussa www.kela.fi/asiointi.
- Erityisäitiysrahaa voi hakea myös äidin vanhempainetuuslomakkeella (SV9) Kelasta tai työpaikkakassasta.

- Hakemukseen liitetään:
 - Lääkärin tai terveyskeskuksen antama selvitys raskaudesta (SV 75 tai SV 97)
 - Työterveyslääkärin kirjoittama lausunto työssä tai työolosuhteissa olevasta vaarasta sikiön kehitykselle ja raskaudelle (SV 97)
 - Lomake SV 97 on tulostettavissa osoitteesta Terveysportti.fi > Lomakkeet (<http://www.terveysportti.fi/dtk/loma/koti>)
 - Työnantajan täyttämä ilmoitus työolosuhteista ja työstä poissaolosta (SV 96)
 - Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta (Y 17), jos työnantaja maksaa palkkaa erityisäitiysvapaan ajalta
 - Tarvittaessa hakijan oma kuvaus työstä

Lääkärinlausunto erityisäitiysvapaan tarpeesta Lomake SV97

Kela[®]

Lääkärinlausunto
erityisäitiysvapaan tarpeesta

**1 HENKILO-
TIEDOT**

Henkilötunnus Etunimi ja sukunimi

Ammatti ja nykyinen työtehtävä

Työnantaja

**2 AIDIN JA/TAI
SIKIJÄN
TERVEYDELLE
VAARAA
AIHEUTTAVA
TEKIJÄ**

Työtehtäviin tai työoloihin liittyy työntekijän tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttava tekijä. Tällaiset vaaratekijät on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa 1335/2004 (1 luku 1 §).

Kemiallinen aine

anestesiakaasut orgaaniset liuottimet syöpäsairauden vaaraa aiheuttavat aineet
 lyijy sytostaatit ympäristön tupakansavu
 elohopea hiilimonoksidi eli häkä torjunta-aineet

Säteily

ionisoiva säteily mukaan lukien radionuklidit muu haitalliseksi osoitettu säteily

Tarttuva tauti

toksoplasmoosi herpes sytomegalotulehdus
 listerioosi vesirokko HIV-tartunta
 vihurirokko hepatiitti muut näihin verrattavat taudit

Muu vaaraa aiheuttava tekijä

Tarkempi selostus vaaraa aiheuttavasta tekijästä tutkittavan työtehtävissä tai työoloissa (voit jatkaa tarvittaessa kohdassa 4. Lisätietoja):

Tiedot perustuvat

työpaikkaselvitykseen työtehtävien tai työolojen muuhun tuntemukseen, millaiseen?

SV 97 09.14 Kelan hyväksymä lomake 1597

www.kela.fi

Sivu 1 (2)

**3 TIEDOT
RASKAUDESTA**

Tämä kohta täytetään vain, jos raskautta ei ole selvitetty muulla todistuksella.

Raskaus on todettu

Laskettu synnytyisaika on

4 LISÄTIETOJA

Merkitse numerolla, mihin lomakkeen kohtaan viittaat. Tässä voit ilmoittaa myös tiedot mahdollisesta työkvyttömyydestä.

5 ALLEKIRJOITUS

Edellä olevan vakuutan kunniani ja omantuntoni kautta.

Päiväys Lääkärin allekirjoitus, leima tai nimenselvitys, yksilöintitunnus, erikoisala ja toimipaikka sekä puhelinnumero

SV 97 09.14 Kelan hyväksymä lomake 1597

www.kela.fi

Sivu 2 (2)

Lääkärinlausunto erityisäitiysvapaan tarpeesta

Esimerkki 1

Huonekalukonservaattori

Työnantaja
Yksityisyrittäjä

2
ÄIDIN JA/TAI
SIKIÖN
TERVEYDELLE
VAARAA
AIHEUTTAVA
TEKIJÄ

Työtehtäviin tai työoloihin liittyy työntekijän tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttava tekijä. Tällaiset vaaratekijät on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa 1335/2004 (1 luku 1 §).

Kemiallinen aine

☐ anestesiakaasut	☒ orgaaniset liuottimet sytostaatit	☐ syöpäsairauden vaaraa aiheuttavat aineet ympäristön tupakansavu torjunta-aineet
☒ lyijy	☐ hiilimonoksidi eli häkä	
☐ elohopea		

Säteily

☐ ionisoiva säteily mukaan lukien radionuklidit	☐ muu haitalliseksi osoitettu säteily
--	--

Tarttuva tauti

☐ toksoplasmoosi	☐ herpes	☐ sytomegalotulehdus
☐ listerioosi	☐ vesirokko	☐ HIV-tartunta
☐ vihurirokko	☐ hepatiitti	☐ muut näihin verrattavat taudit

Muu vaaraa aiheuttava tekijä

Tarkempi selostus vaaraa aiheuttavasta tekijästä tutkittavan työtehtävissä tai työoloissa (voit jatkaa tarvittaessa kohdassa 4. Lisätietoja):

Yksityisyrittäjä, joka toimii vanhojen huonekalujen konservaattorina. Työskentelee pienessä kahden huoneen kellaritilassa, jossa ilmanvaihto ei ole optimaalinen. Vanhan maalin poistoon ja hiottujen puupintojen puhdistukseen käyttää etanolia, tärpättiä ja tinneriä. Vanhat poistettavat maalit ovat liuotinpohjaisia, usein lyijyä sisältäviä ja altistumista liuotinaisille ei voi välttää. Vanha maali poistetaan osittain kuumentamalla. Raitisilmamaskia käyttää, mutta raskauden aikana pahoinvointi ja hengenahdistuksen tunne rajoittavat käytettävää aikaa. Työhygienisiä mittauksia ei ole tehty, mutta Työterveyslaitokselta saadun arvion mukaan orgaanisten liuottimien pitoisuudet ovat ylittäneet vastaavassa tilanteessa reippaasti 1/10 HTP-arvosta. Työskentelee yksin eikä vaihtoehtoista työtä ole.

Tiedot perustuvat

☐ työpaikkaselvitykseen	☒ työtehtävien tai työolojen muuhun tuntemukseen, millaiseen?
--	---

Hakijan kuvaukseen ja Työterveyslaitoksen konsultointiin.

Lääkärinlausunto erityisäitiysvapaan tarpeesta

Esimerkki 2

Rakennusmaalariinjan opiskelija

Työnantaja
Opiskelija käytännön harjoittelujaksolla

2
ÄIDIN JA/TAI
SIKIÖN
TERVEYDELLE
VAARAA
AIHEUTTAVA
TEKIJÄ

Työtehtäviin tai työoloihin liittyy työntekijän tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttava tekijä. Tällaiset vaaratekijät on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa 1335/2004 (1 luku 1 §).

Kemiallinen aine

☐ anestesiakaasut	☒ orgaaniset liuottimet	☒ syöpäsairauden vaaraa aiheuttavat aineet
☐ lyijy	☐ sytostaatit	☐ ympäristön tupakansavu
☐ elohopea	☐ hiilimonoksidi eli häkä	☐ torjunta-aineet

Säteily

☐ ionisoiva säteily mukaan lukien radionuklidit	☐ muu haitalliseksi osoitettu säteily
--	--

Tarttuva tauti

☐ toksoplasmoosi	☐ herpes	☐ sytomegalotulehdus
☐ listerioosi	☐ vesirokko	☐ HIV-tartunta
☐ vihurirokko	☐ hepatiitti	☐ muut näihin verrattavat taudit

Muu vaaraa aiheuttava tekijä

Tarkempi selostus vaaraa aiheuttavasta tekijästä tutkittavan työtehtävissä tai työoloissa (voit jatkaa tarvittaessa kohdassa 4. Lisätietoja):

Opiskelee rakennusmaalariksi. Alkamassa on viimeinen käytännön harjoittelujakso, muuta opiskelua ei enää ole jäljellä. Käytännön työvaiheessa joutuu työskentelemään vaihtelevissa kohteissa ja altistuu työssä orgaanisille liuottimille ja syöpävaaraa aiheuttaville kemikaaleille. Käytössä on mm. Orthex-tartuntapohjamaali ja Maalarin valkolakka tai Panssarimaali. Näillä on käyttöturvatiedotteessa merkintä R40 (H351) epäillään aiheuttavan syöpäsairauden vaaraa. Samoissa tiloissa saattaa myös olla mm. kovapuupölyä, joka luokitellaan syöpävaaralliseksi. Myös betoni- ja kivipöly voi sisältää syöpävaaralliseksi luokiteltua kvartssia. Vaaratekijöitä ei voi poistaa eikä muuta opiskeluun liittyvää työtä ole.

Tiedot perustuvat

☐ työpaikkaselvitykseen	☒ työtehtävien tai työolojen muuhun tuntemukseen, millaiseen?
--	---

Oppilaitoksen selvitys, käyttöturvatiedotteet

Esimerkkejä erityisäitiysrahoista

Esimerkkejä työaloista ja ammateista

Eläinlääkäri

- **Eläintenhoitajan** ja **keinosiementäjän** erityisäitiysvapaan tarve arvioidaan yksilöllisesti samoilla perusteilla.
- Vaaratekijöitä ovat
 - anestesiakaasut ja röntgensäteily
 - toksoplasmoosi ja listerioosi erityisesti isoja tuotantoeläimiä hoidettaessa, pieniä eläimiä käsiteltäessä suojautuminen on yleensä riittävä
 - solunsalpaajat ja hormonaaliset lääkkeet, muut raskaudelle haitalliset lääkeaineet (raskauden aikana ei tule tehdä solunsalpaajien laimennoksia).
- Erityisäitiysraha voidaan myöntää
 - jos vaaratekijää ei voi poistaa tai välttää eikä suojautuminen ole mahdollista ja
 - tuore vasta-ainemääritys on negatiivinen (toksoplasma).
 - Arviota varten tarvitaan hyvä kuvaus työoloista.

Esimerkkejä työaloista ja ammateista

Auton huolto ja maalaus

- Vaaratekijöitä voivat olla
 - orgaaniset liuotinaineet
 - syöpävaaralliset aineet, esim. pinnoitusaineet, jotka käyttöturvallisuustiedotteessa on luokiteltu syöpäsairauden vaaraa aiheuttaviksi H350 (R45 ja R49) ja sikiölle vaarallisiksi H360 (R61)
 - bensiini (sisältää syöpävaarallista bentseeniä) esim. kaasutinkorjauksissa
 - hiilimonoksidi (häkä) polttomoottoreiden pakokaasuista.
- Erityisäitiysraha-oikeus harkitaan tapauskohtaisesti.
 - Tulee kyseeseen lähinnä pienissä ja suljetuissa tiloissa työskenneltäessä.
 - Arviota varten tarvitaan
 - hyvä selvitys työoloista
 - käyttöturvallisuustiedotteiden vaaralausekkeet
 - tiedot mahdollisista työhygienisistä mittauksista

Esimerkkejä työoloista ja ammasteista

Rakennustyö

- Vaaratekijöitä voivat olla
 - maalaustyössä orgaaniset liuottimet, ruiskumaalauksessa kromaattipigmentit
 - betoni- ja kivipölyssä kvartsi
 - kovapuupölyssä syöpävaaralliset aineet (ei kotimaisessa puussa)
 - ruostumattoman teräksen hitsauksessa kromaattit ja nikkeli
 - vanhojen rakennusten purkutyössä
 - asbesti, PCB, kivihiilipöly, vanhat liuotin- ja lyijypohjaiset maalit
- Erityisäitiysraha-oikeus harkitaan tapauskohtaisesti.
 - Edellytyksenä että, vaaratekijää ei voi poistaa tai välttää eikä suojautuminen ole mahdollista.
 - Mahdollinen ahtaissa ja suljetuissa tiloissa työskennellessä.
 - Arviota varten tarvitaan
 - hyvä kuvaus työoloista
 - käyttöturvatiedotteiden vaaralausekkeet

Esimerkkejä työaloista ja ammateista

Entisöintityö

- Vaaratekijöitä voivat olla
 - vanhat liuotinpohjaiset maalit (maalin poistaminen kuumailmapuhaltimen avulla vapauttaa liuotinhuurut)
 - styreeni (massassa, jota käytetään kolojen korjaukseen)
 - orgaaniset liotinaineet
 - lyijy-yhdisteet vanhoissa materiaaleissa.
- Erityisäitiysraha harkitaan tapauskohtaisesti, arviota varten tarvitaan
 - hyvä selvitys työoloista ja siitä, miksi vaaratekijää ei voi poistaa tai välttää eikä suojautuminen ole mahdollista
 - käyttöturvatiedotteiden vaaralausekkeet
 - tulokset mahdollisista työhygienisistä selvityksistä.

Esimerkkejä työaloista ja ammateista

Kynsiteknikko ja kampaaja

- Erityisäitiysrahan perusteena olevia vaaratekijöitä ei yleensä ole.
 - Käytettävät kemikaalit ovat pääosin ihoa, mahdollisesti myös hengitysteitä ärsyttäviä ja herkistäviä (allergisoivia) mutta eivät lisääntymisterveydelle haitallisia tai syöpäsairauden vaaraa aiheuttavia.
 - Liuotinaineita (asetoni, isopropanoli) käytetään niin pieniä määriä, ettei niitä voi pitää vaaratekijänä.
 - Hyvästä ilmanvaihdosta ja suojautumisesta on huolehdittava muutenkin kuin raskauden aikana.
 - Rakennekynsien teossa geelitekniikalla työskentelyssä altistumien on vähäisempää kuin akrylaattitekniikalla ja siihen siirtymistä suositellaan.
- Erityisäitiysraha ei pääsääntöisesti tule kyseeseen.
 - Tavanomaisesta poikkeavia kemikaaleja käytettäessä tulee hakemukseen liittää käyttöturvatieote (H / R –lausekkeet) ja kuvaus k.o. aineen käytöstä.

Esimerkkejä työaloista ja ammateista

Poliisi, vartija, sairaankuljettaja

- Erityisäitiysrahan perusteena olevia vaaratekijöitä ei yleensä ole.
 - Tapaturmanvaara, fyysinen kuormitus, hankalat työasennot, tärinä ja epäsäännölliset työajat eivät ole erityisäitiysrahan peruste.
 - Tarttuvien tautien tai kemikaali / säteilyaltistuksen mahdollisuus on näissä tehtävissä teoreettinen ja hyviä työtapoja noudattamalla ja suojautumalla vältettävissä, eikä erityisäitiysrahaa tälläkään perusteella ole myönnetty.

Tilastotietoa haetuista erityisäitiysrahoista

ERITYISÄITIYSRAHAT 2016			
Vaaratekijä	Myönnöt	Hylkäykset	Yhteensä
Yhteensä	183	68	251
Kemialliset aineet yhteensä	118	10	128
Anestesiakaasut	21	1	22
Lyijy	2	0	2
Orgaaniset liuottimet	43	6	49
Hiihimonoksidi eli häkä	6	0	6
Syöpäsairauden vaaraa aih. aineet	38	1	39
Ympäristön tupakansavu	4	1	5
Muut näihin verrattavat aineet	4	1	5
Säteily yhteensä	36	2	38
Ionisoiva säteily ml. radionuklidit	36	2	38
Tarttuvat taudit yhteensä	29	5	34
Toksoplasmoosi	25	0	25
Listerioosi	2	1	3
Hepatiitti	0	1	1
Sytomegallotulehdus	2	0	2
Muut näihin verrattavat taudit	0	3	3
Ei vaaratekijää	0	51	51

Neuvontapalvelut

- **Työaltisteita koskevat** kysymykset:
Työterveyslaitos, Raskaus ja työ neuvontapalvelu
puh. 030 4741 tai Internetlomake: Raskaus ja työ-neuvontapalvelun
tiedonkeruulomake
http://www.ttl.fi/fi/terveys_ja_tyokyky/tyoolot_raskauden_aikana/sivut/default.aspx
- **Säteilyä koskevat** kysymykset:
Säteilyturvakeskus puh. 09-759 881
- **Lääkkeitä ja sairauksia koskevat** kysymykset:
HUS/Myrkytystietokeskuksen teratologinen tietopalvelu
puh. 09-4717 6500 (arkisin klo 9-12)

Tiedon lähteitä

- Kela.fi > Yhteistyökumppanit > Lääkärit ja terveydenhuolto
<http://www.kela.fi/erityisaitiysraha>
- Taskinen H, Lindbohm M-L, Frilander H:
Ohjeet vaaran arvioimisesta erityisäitiysvapaan tarvetta harkittaessa.
Helsinki: Työterveyslaitos 2006.
- Kemikaalit ja työ. Toim. Vainio ym. Helsinki: Työterveyslaitos 2005.
http://www.ttl.fi/fi/kemikaaliturvallisuus/ainekohtaista_kemikaalitietoa/kemikaalit_ja_työ/Documents/Kemikaalit_jaTyo.pdf
- Terveystarkastukset työterveyshuollossa. "Sininen kirja"
Työterveyslaitos 2011.
- Mäki-Jokela P, Nynäs P, Lindbohm M-L, Frilander H: Työaltisteet ja raskaus. Suomen Lääkärilehti 15/2014
- Kansainväliset kemikaalikortit <http://kappa.ttl.fi/kemikaalikortit>
- OVA-ohjeet <http://www.ttl.fi/ova>
- KAMAT-tietokortit <http://www.ttl.fi/partner/kamat/Sivut/default.aspx>
- Käyttöturvallisuustiedotteet